

גוט שבת Gut Sábész

19. évfolyam 10. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 15:34 • ט' כסלו תשע"ז • 2016. 12. 9. • פרשת ויצא • Szombat kimenetele: 16:45

3000 rabbi magyar hangja A Zsilipről érdeklődnek Williamsburgban

Idén is több hónapnyi előkészület előzte meg a *Kinusz Há-Sluchim* rendezvényt, ami a lubavicsi rabbik évenként megtartott nemzetközi találkozója. A többnapos rendezvényre a mozgalom központjának is otthont adó Crown Heights negyedben került sor, New Yorkban. A rendezvényre érkező háromezer rabbi között volt Glitzenstein Sámuel rabbi is Magyarország képviselőjeként.

„Elmentem a Rebbe sírjához, és ahogy jöttem kifelé, magyar beszédet hallottam.” – idézi fel Glitzenstein rabbi az idei találkozó számára legváratlanabb eseményét. – „Két pápai haszid volt, két testvér Williamsburgból.” A két középkorú férfi nagyon megörült a magyarul beszélő rabbinak, aki elmesélte nekik, hogy még soha nem járt a jobbjára ma-

gyar gyökerű haszidok által lakott Williamsburgban. „Mehív-tak, hogy a szombat kimenetele után vacsorázzak náluk. Nagy meglepetésemre azt is elmondták, hogy sok pápai és szatmári haszid is látogatja a lubavicsi Rebbe sírját.” Menáchem Mendel Schneerson rabbinak, az utolsó lubavicsi Rebbének a sírjához naponta százával zárandokolnak az emberek, hogy közbenjárását kérjék, vagy szeretteikért imádkozzanak.

„A vacsorán nyolc testvér és a családjuk fogadott. Nagyon kedvesek voltak és láthatóan büszkék a magyar származásukra. Elénekeltek a *Szól a kakas márt* is. Voltak ott kisgyerekek, unokák, akik egy szót sem beszéltek már magyarul, de ezt az éneket tökéletesen tudta mindegyikük – vicceltek is ve-

le, hogy ez olyan nekik, mint a 10 parancsolat.” Brooklyn Williamsburg negyedében valamikor az elsődleges nyelv a magyar és a jiddis volt, és csak utána következett az angol. Mára a jiddis átvette a vezető szerepet, de még mindig rengetegen beszélik, vagy legalábbis értik a magyart.

Glitzenstein rabbi látogatása külön nagy örömet jelentett a győri születésű nagymamának, akit boldogsággal töltött el, hogy egy Magyarországról jött hasziddal találkozhatott. „Meseéltem nekik az új zsinagógáról, amit Újlipótvárosban építünk, a Zsilipről. Megmutattam a szórólapjainkat és elmondtam a terveket. Nagyon érdeklődtek a projekt iránt, és megígérték, hogy segítenek támogatókat találni Williamsburgban.”

Gyászhír

Őszinte részvétünket fejezzük ki *Herrman Judit*nak és családjának édesapja, *Bánfi András* halála miatt. Ugyancsak osztozunk kollégánk, *Wallenstein Róbert* gyászában, akinek édesanyja, *Vágó Anna* hunyt el.

Mindkét temetésre a múlt héten került sor a Kozma utcai temetőben, ahol barátok és rokonok búcsúztatták a szeretett elhunytakat. Az Örökkévaló adjon vigasztalást a gyászolóknak!

ZsTSz ajánló

Lenni vagy nem lenni? Teszi fel a jövő a héten a kérdést *Köves Slomó* rabbi a Zsidó Tudományok Szabadegyetemén, december 12-én. Előadásának témája az Örökkévaló és az örök teremtés. 14-én szerdán *Oberlander Báruch* rabbi Rábán Gámlielről, az elbocsátott jesivavezetőről beszél.

Tabuk nélkül

2016. december 12-én, hétfőn, 18:00 órakor a Szombat folyóirat szervezésében a Tom Lantos Intézet Konferenciatermében (1016 Budapest, Bérc utca 13-15.), a „Tabuk nélkül” című előadás- és beszélgetés-sorozat keretében *Köves Slomó* (az EMIH vezető rabbija) tart előadást *Zsidó érdekképviselet: politikai válaszok az antiszemitizmusra* címmel. Mindenkit szeretettel várnak!

3000 rabbi gyűlt össze a világ minden tájáról

Hetiszakasz

EJákos Lábán házában

Szakaszunk – *Vájécé* (1Mózes 28:10–32:3.) – azzal kezdődik, hogy Jákos menekül testvére, Ézsau gyilkos bosszúja elől. Cháránban nagybátyja, Lábán házában, talál menedéket, elveszi annak két lányát, Léát és Ráchelt és gyors egymásután-

ban 11 fia születik, majd egy lánya, Dina. 14 évet szolgál két feleségéért és további hat évet, amiért fizetségképpen apósa nyájából részesedik. A szakasz végén ismét úton találjuk Jákosot, amint hazafelé igyekszik Kánaánba.

Zsidó híradó

Adománygyűjtés a Zsinagógakoncertekért

Fischer Iván karmester és Köves Slomó rabbi az Óbudai zsinagógában

A Budapesti Fesztiválzenekar egyik legszívbeemelőbb projektje az elmúlt években a Zsinagógakoncertek elnevezésű rendezvénysorozat, melynek során elhagyott, romos zsinagógákban adnak koncerteket a világhírű zenekar tagjai. Az esteken emellett bemutatják az egykor ott élt közösséget és a zsinagóga épületét is.

A projekt ötletgazdája Fischer Iván karmester és Köves Slomó rabbi volt, és egyik partnere az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség. Fischer Iván társulata és az EMIH számos sikeres közös estet tudhatnak magukénak: Nagykanizsa, Mezőcsát, Pápa és Mád is szerepelt már a koncertsorozatban. „Behívjuk az embereket, a helyi lakosokat a zsinagógákba, ... a

Fesztiválzenekar tagjai játszanak, Slomó mesél nekik a zsinagógáról, ... Nincs belépődíj, ingyen van, ez egy ajándék.” – mesélte a zsidó.com-nak adott interjúban Fischer Iván.

Ezúttal nem romos épületben adott koncertet a Fesztiválzenekar, hanem a Dohány utcai neológ zsinagógában. A koncert célja az adománygyűjtés volt most, amely lehetővé teszi a projekt folytatását. Az est különlegessége volt, hogy fellépett a világhírű zongorista és karmester, Daniel Barenboim, aki egy saját maga által tervezett zongorán játszva kápráztatta el a közönséget.

Daniel Barenboim, Fischer Iván és a zenekar összes fellépő tagja a Zsinagógakoncertek javára ajánlotta fel a koncertért járó honoráriumát.

Jákos ereje

Napjainkban már minden területnek megvannak a maga szakértői. Felmerül a kérdés: mi dolga marad egy rabbinak a mai társadalomban, ahol már mindenben szakértő tanácsadók segíthetik az életvezetést? Marad bármi tere a jiddiskájtak arra, hogy valami értékeset mondjon az élet egyes területein, vagy korszakváltáshoz értünk, és a rabbinak inkább csak a szigorúan vett tanítási tevékenységre kellene szorítkozniuk?

Több mint háromezer éve Jákos ösytánk bátyja, Ézsau gyilkos haragja elől menekült, és Lábánál rejtőzött el. Itt azonban további nehézségekkel kellett szembenéznie. Lábán cselzővései megkeserítették az életét, ám Jákos kitartó volt és elnyerte jutalmát.

Ezt követően hallotta meg Isten hívó szavát, s elindult, hogy hazatérjen. Fogta családját, jószágait és feleségeit, s elindult velük a Szentföld felé. Lábán ekkor üldözőbe vette, s utol is érte Jákosot, aki csak az isteni közbenjárásnak köszönhetően úszta meg élve.

Találkozásuk során Lábán azt kifogásolta, hogy Jákos az enge-

délye nélkül hagyta el házáat. „A leányok az én leányaim, a fiúk az én fiaim, a juhok az én juhaim” (1Mózes 31:43).

Az üzenet a következő: „A gyerekek hozzám tartoznak. Te Jákos, bár rendes ember vagy, de egy másik, letűnőben lévő világ része, ahol az emberek Tórát tanulnak és imádkoznak. De az én gyerekeim már egy másik világba születtek. Mit akarsz tőlük? Ők a korszellemnek megfelelően kell, hogy felnőjenek. Pénzt kell keresniük, s beilleszkedni a társadalomba. Tényleg azt várod tőlük, hogy semmi mással ne legyenek felvértezve a modern világ kihívásaival szemben, mint a te öreg köteteiddel? Jó ember vagy Jákos, de a gyerekeket bízd csak rám.”

Jákos elutasította Lábánt. Nekünk is időről-időre fel kell ismernünk a bennünk lakozó Lábánt, s ellentmondani neki. A jiddiskájt az élet minden részére tartogat tanítást, és azok érvényessége épp úgy jelen van napjainkban, mint Ábrahám, Izsák, és Jákos napjaiban, már több ezer évvel ezelőtt.

Kovács Kristóf rabbinövendék cikke Eli Pink írása nyomán

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00 Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 16:45: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 13:00: Délutáni ima (a Keren Or-ban),

17:00: **Van-e a zsidóságnak háborús etikája?** (Oberlander Báruch előadása)

18:00 *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás, 9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*;

15:25: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok: 10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon):

5:30: Tanulás, 6:30: Reggeli ima

Péntek: 18:00: Tanulás, 18:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt

Kábítószertől az igazi megvilágosodásig

1945-ben születtem Detroitban, nem vallásos zsidó családban. Azonban azokban az időkben mindenki csinált bár micvót, még akkor is, ha az illető egyébként egyáltalán nem volt vallásos, vagy hagyománykövető. Így gyakran vicceltek azzal a szójárással, hogy az illető 99 százalékban volt bár, azaz fiú, és egy százalékban micva követő.

1963-ban mentem a Michigan Egyetemre, ahol négy évig filozófiát hallgattam, és ebből is szereztem meg az alapidipломám. Ám ez alatt a négy év alatt, amit az intézetben töltöttem, még azt egy százaléknyi micvát is elhagytam, ami esetleg addig még részemnek mondható volt. Innentől kezdve a másik 99 százalékot hagytam érvényesülni, és bárénekes lettem a kis egyetemi városban, Ann Arborban.

Majd eljött a nap mikor egy akkor nagyon ismert egyetemi tanár, aki egyébként komoly mennyiségben használt LSD-t, eljött a mi egyetemünkre is, előadást tartani. Arról beszélt, hogy mennyire fontos hatással bírnak a pszichedelikus drogok, melyek használatával az illetőben új távlatok nyílnak meg, s képes lesz megismerni lelke legmélyét. Azt is mondta az ettől ódzkodóknak, hogy még soha senki, aki így nyert megvilágosodást a drogok által, nem okozott kárt vele másoknak, valamint, hogy csak egyetlen igazi gonosz van a világon. Majd ezt követően megnevezte a fő ellenséget, az egyetlen gonoszt, az istenhívő zsidók és féltékeny Istenük személyében.

Habár nem volt erős zsidó identitásom, de az megütött, hogy ez az ember pont őket tartja a gonosznak a világ összes népe és rassza közül. Meg akartam érteni, hogy miért gondolja ez az ember, hogy a világon a zsidó a legfőbb gonosz.

Hogy megértsem mit is jelent az, hogy zsidó, a Bibliát vet-

tem elő, s legnagyobb meglepetésemre azt tapasztaltam, hogy a Biblia egyáltalán nem annyira „biblikus” mint ahogy azt korábban gondoltam.

Úgy értem Ábrahám nem tett csodákat, Izsák és Jákob pedig nem beszéltek sem a mennyről sem a pokolról. Nem tartottak szentbeszédet vagy prédiká-

Tuvia Bolton rabbi a Yeshiva Ohr Tmimim a vezetője Kfar

Chábádban. Az interjú 2014 márciusában adta otthonában.

ciót. Ezeket a vallásos emberek csinálják, de az ő történeteikben ilyenekkel egyáltalán nem találkoztam. Sokáig egyáltalán nem tudtam koherens képet alkotni arról, hogy mi is a jiddiskájt, miben is rejlik a zsidó vallás lényege.

Hogy választ kapjak kérdéseimre és kétségeimre, sok zsinagógát és rabbit látogattam meg, de 1971-ig senkit sem találtam, aki kielégítő választ tudott volna nekem adni. Ekkor azonban találkoztam egy Chábád hasziddal, Itche Meir Kagan rabbival. Mikor feltettem neki a kérdéseimet, ő azt válaszolta, „Neked órá van szükséged”, majd a falon lógó egyik képre mutatott, mely a Rebbét ábrázolta. Így tizenkét órát vezettem Michiganból, hogy az Eastern Parkway 770 szám alá érjek, s részt vegyek életem első farbrengenjén.

A Rebbe vezette a farbrengent jiddisül, amit én persze egyáltalán nem érttem, de láttam ahogy a haszidjaihoz beszélt és azt ahogy ők figyelnek rá. A

Rebbe nem úgy szólt hozzánk, mint egy hatalmasság, mint egy főnök, sokkal inkább a törődést lehetett érezni rajta irányukba. Az egész légkör nagyon különleges volt, olyan, amit még soha nem tapasztaltam korábban. Sem spirituálisnak, sem fizikainak nem mondanám. Egyszerűen igaz volt, valóságos.

Ez az élmény adott további motivációt tanulmányaimhoz. Beiratkoztam a Hádár HaTora nevű jesivába, és éjjel-nappal a tanulásnak szenteltem magam. De még mindig izzott bennem egy égető kérdés, amely válaszra várt. Ezt követően mentem el a Rebbéhez egy meghallgatásra.

Mikor beléptem a hozzá, ismertem vele a nagy dilemmámat. Mondtam, hogy a keleti filozófiák sosem ragadtak meg igazán, de a kereszténység megfogott. Ez a vallás egy olyan embert követett, aki azt tanította, hogy „dobj el mindent, amid van, bízd magad Istenre, és megtalálsz a szentséget”.

Hozzá kell tennem, soha egy pillanatig nem hittem, hogy ez az ember egy lenne Istenel, de azt gondoltam, hogy egy nagyon fontos újszerű üzenetet közvetít. Így azt mondtam a Rebbének: „Ezek a gondolatok még mindig nagyon megfognak, és elgondolkodtatnak. Mit kéne tennem velük?”

A Rebbe ezt válaszolta: „A te

dolgod, hogy tanuld a Tórát és erről meg feledkezz meg. Bármi igazság, amit a kereszténységben megtalálsz végső soron a Tórából ered.”

Erre azt kérdeztem: „Ha tanulom a Tórát, később képes leszek arra, hogy bizonyítsam a kereszténység tévedését?”

A Rebbe azt mondta: „Ez nem a te dolgod. A te dolgod, hogy a jóra összpontosíts. Tanuld a Tórát, a Talmudot, a zsidó törvényeket és a haszid tanításokat.”

Amint a Rebbe kimondta ezeket a szavakat, megnyugodtam. Olyan érzésem volt, mintha hirtelen más ember lettem volna. Olyan volt, mintha spirituálisan valamit megerősített volna bennem. Levette lelkemről az addig ránehezülő terhet, s innentől tudtam arra koncentrálni amire kellett: zsidónak lennem.

Tuvia Bolton rabbi

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

A sanyargatás nem a mi utunk

A böjt és a test sanyargatása nem a mi nemzedékünk útja. Nemcsak azért, mert többségünk túl gyenge ahhoz, hogy tovább gyengítsük a testünket. Nemcsak azért, mert az éhség gyengesége akadályozhatja, hogy kifejtsük a jótetteinket a világban. Hanem főleg azért, mert eljött az idő, amikor a szellemi életünket a testünkkel együtt kell élnünk, nem pedig annak ellenére.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

Kóser konyha

Pulykahúsos
sólet kolbásszal

2 hagyma felaprítva
8 gerezd fokhagyma összetörve
3 ek. olaj

4-6 pulykaszárnny, vagy

1 nagy, felkockázott pulyka-
mell, vagy 3-4 pulykacomb

1 szál kolbász szeletelve

1 nagy batáta felkockázva

½ bögre búza

½ bögre árpagyöngy (gersli)

1 piros kaliforniai paprika

2 paradicsom

Egy darabka gyömbér

Örölt bors és örölt koriander

ízlés szerint

Vastag aljú edényben megpároljuk az olajon a hagymát és a fokhagymát, rádobjuk a húst, majd a kolbászt, és átpirítjuk. Vízfelöntjük, hozzáadjuk az előzőleg átszósztott gabonákat, valamint a zöldségeket és a fűszert (sóra a kolbász miatt nincs szükség). Felforraljuk, és másfél-két órán át lassú tűzön főzzük. Az elpárolgó folyadékot menet közben pótoljuk. Péntek este a melegítőlapra, vagy elektromos sóledénybe tesszük szombat délig.

Fontos!

A búza és a gersli könnyen szennyeződhet kártevőkkel. Készleteinket tartsuk jól zárható dobozban. Felhasználás előtt alaposan vizsgáljuk meg, nem támadta-e meg a gabonákat kártevő. Ezután öntsük vízzel telített tálba a szemeket, és erőteljes mozdulatokkal keverjük meg, majd várjunk míg leülepedik. Ezt ismételjük néhányszor, amíg megbizonyosodunk róla, hogy nincsen bogár, vagy kukac a szemek között.

Mi az a háromféle sütő/ kemen-ce, amelyet a szombati főzés ti-lalma szempontjából a *Sulchán Áruch* számba vesz, és hogyan fordítható ez a mai gyakorlat nyelvére? Ki volt a Ben Druszai nevű útonálló és mi köze van a szombati munkatilalomhoz? Mik a szabályai egy zsidó és egy nem-zsidó üzleti társulásának a szombati kereskedés szempont-jából?

Többek közt ezekre a kérdé-sekre is keresik a választ annak a legújabb tanuló körnek a tag-jai, amely közvetlenül Szimchát Tóra ünnepének másnapján in-

Tanulás hajnalban

dult Óbudán. A Tóra örömnepén, az önfeledt ünneplés kel-lős közepén, emelte kezét szólá-sra az Óbudai Zsinagóga rabbija, *Köves Slomó*. A közösség tagjait arra kérte a rabbi, hogy annak érdekében, hogy az ünneplés ne egy „üres dínom-dánom” le-

gyen, csatlakozzanak egy új kez-deményezéshez. Mint mondta, új tanuló kör szerete indítani, mégpedig olyat, amelynek tag-jai minden reggel 5:30-kor, még a reggeli ima előtt gyűlnek ösz-sze tanulni.

A közösség tagjai közül nem mindenki fogadta megrökönyö-déssel a korai kezdést, és az el-múlt pár hétben minden reggel 4-5-en összejönnek ezen a ko-rai órán, hogy az *Álter Rebbe Sulchán Áruchjának* szombati törvényeit, illetve a hetiszakas aznapra eső szakaszát tanulmá-nyozzák Rási magyarázataival.

A rabbi válaszol

Mit nézünk a hávdálán?

Kedves Báruch rabbi,

Hávdálakor, amikor a boré mooré háés részhez érünk, miért kell elrejtennem a hüvelykujjam? Vagy nem kell? Én a másik négy ujjam körmen néztem, ahogy megcsillant a fény, és rámszólt a zsinagógában egy izraeli, hogy nem a körmeimet kell nézmem. Mit kell nézmem?

A hávdálával óriási gondom van: egyedül élek. Egy nő egyedül saját maga meg tudja a hávdálát csinálni? Ez a rész a fénnel nehezebben kivitelezhető egyedül. Lehetem a gyertyát, amíg mindkét kezemet odatartom, vagy egyszer az egyiket, aztán a másikat?

Köszönöm, Viki

Kedves Viki!

I. A háláchá (*Sulchán áruch* RSZ 271:1.) előírja, hogy a szombatot egy pohár borral köszöntjük a bejövetelekor (*kidus*) és ugyanígy egy pohár borral búcsúztatjuk (*hávdálá*) a kimenetele után (*Sámuel imája - zsidó imakönyv* 322-323. oldal). A *hávdálá* része még a

tűzre, vagyis a gyertya lángjának a használatára mondott áldás is. Ezt akkor lehet megtenni, ha olyan közel van az ember a tűzhöz, hogy a fényénél meg tud különböztetni két pénzérmét (*SÁ Orách chájim* 298:4.).

Csakhogy, amikor kimegy a sábesz, nincs az ember zsebében két pénzérme, ezért alakult ki a szokás, hogy ránézünk az ujjainkra, hogy meg tudjuk-e különböztetni a körmöt a bőrtől a gyertya fényében (RSZ uo. 298:6.). Ez azt is szimbolizálja, hogy kezdődik a munkahét – a kapálással és más kétkezi munkákkal (lásd *Táámé háminhágem* 416. *Kuntresz ácháron* 108.). Mivel az is van írva, hogy nézzen az ember a tenyerére a hávdálakor, ezért úgy szoktunk csinálni, hogy behajlítjuk az ujjainkat, hogy egyszerre tudjuk a körmeinket és a tenyerünket megnézni (RSZ uo.). Kabbalisztikus előírás, hogy a hüvelyujj ilyenkor ne legyen látható (*Mágén Ávrahám* uo. 5.). Vannak, akik meg is fordítják a kezüket, és fentről is megnézik a körmeiket (RSZ uo.).

2. Arra a kérdésre, hogy mi a teendő, ha valaki egyedül csinál hávdálát, és így nem tudja egyszerre a gyertyát is emelni és a kezét is odatartani, két válasz létezik. A *Sulchán áruch* (uo. 3. RöMÁ) szerint csak a jobb kéz körmeit kell nézni, bár elterjedt szokás, hogy az ember mindkét kezét nézi. Ha van a gyertyának tartója, akkor abba kell betenni és megnézni mindkét kezét, ha nincs, akkor felváltva kell megnézni a kezeket.

Az elfogadott vélemény szerint a nőknek ugyanúgy kötelező hávdálát hallaniuk, mint a férfiaknak, de ha van jelen férfi, jobb, ha ő csinálja a szertartást. Ha nincs jelen férfi, akkor csinálhatja nő is (lásd RSZ uo. 296:19.). Elterjedt szokás, hogy a nők csak ránéznek a gyertyára és nem nézik az ujjait (*Kcot hásulchán* 96. *Bádé hásulchán* 12.). Ennek talán az az alapja, hogy ezzel jelzik, a fent említett kapálás és társaik férfi munkák.

Üdvözlettel:
Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi

Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,

Dénes Anna, Kovács Kristóf

Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria

ISSN 1416-4604

EMIH

EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG